

CSORNIJ DÁVID

Rekvirálások, ínségek

Beregszász és Bereg vármegye a Tanácsköztársaság időszakában

Bereg vármegye történetében vannak még olyan korszakok, amelyek a történettudomány számára feltáratlanok, illetve csak részlegesen találhatunk történeti adalékokat egy-egy korszakról. A tanács hatalom kialakulása és működése Bereg vármegyében pontosan ilyen időszak, ugyanis a korszak történetének kutatása erősen hiányos. Ugyan néhány történész – Némethné dr. Dikán Nóra, M. V. Trojan neve említhető – foglalkozott ilyen témával, de csupán részleges kutatásokat végeztek, ráadásul a szocialista történetírás keretein belül. A jelenlegi történetírás csupán néhány mondatban tér ki erre a korszakra, ezek információértéke lényegében jelentéktelen. A Tanácsköztársasághoz való viszony a korszak utóélete tekintetében így meglehetősen megosztott.

Tanulmányunk sem kíván kitérni politikai eseményekre, mindössze két témával foglalkozunk kiemelten beregszászi és Bereg megyei szempontból: a korszak rekvirálással és általános áruhiányával összefüggő eseményeit emeljük ki. A téma több szempontból is figyelmet érdemel, hiszen az olvasó egyrészt olyan intézkedésekkel ismerkedhet meg, amelyek komoly hatást fejtettek ki mind a város, mind a megye életében, másrészt a korszak ezen intézkedéseinek regionális kutatása meglehetősen hiányos, így a levéltári anyagok feldolgozása szinte első kézből történt.

Témánk kifejtése szempontjából fontos megismerni, hogy milyen események előzték meg a tanács hatalom kialakulását.

Az első világháború végén bekövetkezett változások jelentősen befolyásolták a magyar politikai életet, amely maga mögött tudhatott egy régi rendszert és izgatottan várta az újat annak érdekében, hogy megszűnjön nehezedő gazdasági helyzet, a fokozódó éhínség, a folyamatos rekvirálás és az elégedetlenség. Az őszirózsás forradalom nyilvánvalóan megpróbált megküzdeni ezekkel a problémákkal, sok esetben sikertelenül. Károlyi Mihály politikai támogatottsága a kezdetekhez képest közel sem volt stabil, köszönhetően a kül- és belpolitikai kudarcoknak. Az általános, egyenlő és titkos választójog megadásán, illetve a polgári szabadságjogok biztosításán túl a polgári állam minden más területen kudarcot vallott.

Ugyancsak katasztrofális volt a helyzet a külpolitika tekintetében, mert 1919. március 20-án a kormány megkapta a békeszerződés döntésének dokumentumait, elhíresült nevén a Vix-jegyzéket, amely a román csapatok előrenyomulását, újabb keleti

országreszek kiürítését és egy dél-magyarországi semleges zóna kialakítását irányozta elő. A feltételeket elfogadhatatlannak ítélték. Ezért új kormány alakítását tervezték a kommunisták bevonásával. Az új kormány megalakítása érdekében tárgyalásokat kezdtek a kommunistákkal a szociáldemokrata és kommunista pártok egyesüléséről. A Berinkei-kormány lemondott és a hatalmat a „proletariátusnak” adta át. Március 21-én Garbai Sándor szociáldemokrata és Kun Béla kommunista vezetők kikiáltották a Tanácsköztársaságot.¹ A régi önkormányzati testületeket és közigazgatási szerveket feloszlatták. Helyüket községi, járási, városi és vármegyei szinten egyaránt a munkás-, katonai- és paraszt- vagy földműves tanácsok, valamint a 3–5 tagú direktóriumok, illetve az intézőbizottságok vették át.²

A hatalmváltást a város nyugodt körülmények között élte meg. A Pesti Napló tudósítása szerint Beregszászban is megalakult a direktórium. Miután eljutott a Tanácsköztársaság létrejöttének híre, március 22-én lefegyverezték a helyi laktanyában maradt 80 főnyi csendőrséget.³ Ezután a városi ügyek vezetésével háromtagú direktóriumot bízta meg Simon Mózes elnökle alatt, a másik két tag Werner Ernő és Szepesi László építőmunkás lett.⁴ Egy további forrás más információt sugall: egyezik ugyan dr. Simon Mózes személye, azonban politikai biztosnak Fábrián Zoltán kőművest, a forradalmi törvényszék pedig élére Danzinger Gyula nyomdászt választották.⁵

Rekvirálások

A rekvirálások (hatósági lefoglalások) tekintetében két jelentősebb folyamatról érdemes szót ejteni: a szesz- és a fegyverrekvirálásról.

A proletárdiktatúra kezdettől fogva erős propagandát fejtett ki az alkoholfogyasztás ellen, amelyet a kapitalista kizsákmányolás egyik eszközének tartott. Már a Tanácsköztársaság kikiáltásának napján rendelet jelent meg a szesztilalomról, amely kimondta: „Mindenemű szesz ital kímérése, forgalomba hozatala és fogyasztása tilos.” Ezzel gyakorlatilag bevezették a teljes alkoholtilalmat.⁶ 1919. március 26-án Bereg vármegye direktórium a pénzügyi népbiztos rendeletére hivatkozva azonnal elrendelte az összes szesz készlet lefoglalását és a továbbiakban a szesz csak romlott burgonyából volt előállítható. Ez mindenképp érdekes, hiszen a szesztilalom nem tartalmazott kibúvókat, a forrás viszont erre alapot. Valószínűleg helyi értelmezés lehetett, amely tisztavirág-életűnek bizonyult.⁷ Aki a tilalom ellenére alkoholt fogyasztott, az egy évig terjedő fogházzal és 10 ezer korona pénzbüntetéssel volt büntethető. Aki a szeszt forgalomba hozta, annak az üzletét elko-

¹ ROMSICS IGNÁC: Magyarország a XX. században. Budapest, 2001. Osiris Kiadó, 72–80.

² Uo.

³ NÉMETH PÉTERNÉ DIKÁN NÓRA: Adatok az 1918–1919 évi forradalmak beregi történetéhez. Szabolcs-Szatmár-Beregi helytörténetírás 3–4. Szerk. Gyarmathy Zsigmond, Nyíregyháza, 1982, 418. [NÉMETH PÉTERNÉ, 1982]

⁴ Pesti Napló, 1919, 70/71, 4.

⁵ NÉMETH PÉTERNÉ, 1982, 418.

⁶ A Tanácsköztársaság és az alkoholtilalom. Lásd: http://drogriporter.blog.hu/2013/03/21/a_tanacskozarsasag_es_az_alkoholtilalom

⁷ Kárpátaljai Területi Állami Levéltár (továbbiakban KTÁL.) Fond 709. Op. 1. od.zb.71, f. 1

bozták és 50 ezer koronáig terjedő pénzbüntetéssel szankcionálták.⁸ A rendelet betartását segítette a megyei népbiztosi hivatal és az élelmezési népbiztos.⁹ Igen komolyan vették a rendeletet, ugyanis a városi politikai megbízott is külön felhívta a figyelmet arra, hogy miután szesztilalmat vezettek be, bort még egyházi célokra sem lehetett kiadni. Amennyiben ez mégis megtörtént, a törvényszék előtt kellett felelni az illetőnek. Több helyen is előfordult az alkohol rekvirálása, erőszakos elvétele. Ezzel valójában mind országos, mind regionális szinten csak az illegális szeszkereskedelem és szeszcsempészet fellendülését érték el.¹⁰

A szesz mellett tilos volt katonai felszerelések árusítása. A magyar hadügyi népbiztos 1919. március 31-i rendeletében utasítást adott a katonai ruhák és felszerelések lefoglalására és begyűjtésére „magánosoktól” (magántulajdonosoktól).¹¹ Továbbá rendelkezett arról, hogy fegyvert csak a katonaság, rendőrség, csendőrség, nemzetőrség, védőrség, népőrség és más elismert karhatalmi alakulatok, valamint, gyári őrségek és a munkásgárdák tagjai viselhetnek. Bármely egyéb fegyverviselési engedély hatályát veszítette. Aki a fegyverviselési tilalom ellenére is rendelkezett fegyverrel, vagy vétett a törvény ellen, öt évig terjedő fegyházzal és 50 000 koronáig terjedő pénzbüntetéssel büntették.¹²

A fent említett népbiztosi rendelet értelmében a begyűjtési akciót a vármegyei direktóriumok az érdekelt tanácsok és szakszervezetek bevonásával a katonai hatóságokkal együttműködve vezették le. A gyűjtést helyi és mozgó gyűjtőbizottságok végezték. Ezen bizottság tagjait a legközelebbi állomásparancsnokságok a munkás-, katonai- és földműves tanácsok beleegyezésével jelölték ki. A mozgó bizottságok katonai tagjait a vármegyei direktórium székhelyén lévő állomásparancsnokságok nevezték ki. A bizottságok első dolga az volt, hogy megtegyék a szükséges előkészületeket a gyűjtés megkezdésére: helyiséget, alkalmas raktárt kerestek, rendeztek be, beszerezték a gyűjtéshez szükséges szállítóeszközöket, útirányt szabtak meg, illetve plakátokat tettek ki, amelyeken rövid hirdetményben vázolták a rendelet tartalmát. A gyűjtést a rendelet átvétele után legkésőbb egy héttel meg kellett kezdeni.¹³

Az összegyűjtött készletről nyilvántartást vezettek, ebben részletezték, mennyi a használható, hány katonai felszerelésnek van szüksége javításra, stb. A készlet felett kizárólag a kerületi parancsnokság és a kerületi hadbiztosság rendelkezett. Természetesen a gyűjtők nem ingyen dolgoztak: a polgári tagok a tényleges munkaidejükre, amelyet a helyi gyűjtőbizottságban töltöttek, napi 30 koronát kaptak, azok a polgári tagok pedig, akik a lakóhelyükön kívül működtek, a vasúti és/vagy kocsis fuvarozási árának megtérítése mellett napi 80 koronát kaptak. A bizottságok katonai tagjainak fizetése egységes volt, legyen az helyi, vagy mozgó gyűjtőbizottság, 50 koronát kaptak naponta.¹⁴

A rendelet emellett felhívta a figyelmet a Vörös Hadsereg sürgős és nagy ruhaszükségletére, így a bizottságoknak mindent meg kell tenniük annak érdekében, hogy a lehető

⁸ A Tanácsköztársaság és az alkoholtilalom. Lásd: http://drogriporter.blog.hu/2013/03/21/a_tanacskozarsasag_es_az_alkoholtilalom

⁹ KTÁL.Fond 709. Op. 1. od.zb.71, f. 1.

¹⁰ KTÁL.Fond 709. Op. 1. od.zb.71, f. 3.

¹¹ KTÁL.Fond 709. Op. 1. od.zb.44, f. 7.

¹² Az Est, 1919. március, 75. sz., 3.

¹³ KTÁL.Fond 709. Op. 1. od.zb.44, f. 7.

¹⁴ KTÁL.Fond 709. Op. 1. od.zb.44, f. 8.

leggyorsabban begyűjtsék ezeket a szerint a lakosságtól beszedett fegyvereknek és felszereléseknek minden késelem nélkül Budapestre kell érniük.¹⁵ De ugyanezt bizonyítja a megyei direktórium utasítása is: elrendelik a beszedett fegyverek Budapestre küldését minden késelem nélkül, annak érdekében, hogy az a hadügyi népbiztos rendelkezésére álljon.¹⁶

Érdeemes figyelmet szentelni dolgokat.¹⁷ Érdekes módon a rendelet a beregszászi városi politikai megbízotthoz csak később érkezett meg, a kihirdetett rendelet időpontjához képest több mint két héttel később.¹⁸

A megyei szinten összegyűjtött katonai felszereléseket vagy Nyíregyházára küldték, és onnan Budapestre, vagy egyből Budapestre. A források mindkettőről szót ejtenek, azonban nem egyértelmű, hogy Nyíregyháza úti cél, vagy megállóhely volt-e. A felszereléseket valószínűleg egyenesen Budapestre vitték. Ezt bizonyítja például a járási politikai megbízottaknak és helyi karhatalmi parancsnokoknak szóló „felülről” érkezett utasítás, amely a felszerelések begyűjtésének mikéntjére. Két fontos tényezőt kell megemlíteni: nem szedték be mindenkitől a fegyvereket, illetve felszereléseket. Kivételt képeztek ez alól a Vörös Órség tagjai, a vörös hadseregbeli katonák, illetve a fent említett alakulatok, talán ez egyértelmű. Annál maradhatott még fegyver, aki a proletárdiktatúra kikiáltása után kapott fegyverviselési engedélyt. Nyilván ennek is megvolt az oka. Ekkor már inkább csak azok kaptak ilyen engedélyt, akik hűek voltak a hatalomhoz, ellenforradalmi tevékenységet nem végeztek.

Mindemellett a begyűjtés korántsem volt problémamentes, s az ügy Budapestre került, és onnan utasították a helyi direktóriumot. Történt ugyanis, hogy olyanoktól is beszédtek a fegyvereket, akik a fenti kritériumoknak nem feltétlenül feleltek meg, de munkájuk a közérdek szempontjából fontos jelentőséggel bírt. Beregszászon és környékén beszédtek a fegyvereket az erdőőröktől, a vízi társulatok embereitől is, akik panaszt tettek a Vörös Órség országos főparancsnokságának közigazgatási osztályánál. Teljes joggal, hiszen közérdekű tisztséget viselő emberek voltak, akiknek munkájuk során szükségük volt fegyverre. Például ha a védőtöltéseket valaki megrongálná, vagy a védvonalon, a gátórházakban elhelyezett árvédekezési anyagokat megpróbálnák ellopni, stb. A Vörös Órség Országos Főparancsnokságának közigazgatási osztálya arra utasította a beregszászi direktóriumot az események miatt, hogy mihamarabb vissza kell szolgáltatni a vízi társulatoknak a fegyvereiket, egyben jelezték, hogy a vízi társulatok gátóreit a fegyver-beszolgáltatási kötelezettség alól felmentették. Amennyiben azok a fegyverek, amelyeket beszolgáltatottak, már nem voltak elérhetőek, úgy az utasítás szerint kötelező volt számukra új fegyvert adni a legközelebbi járási politikai biztos közbenjárásával.

Még egy érdekes tény: a „megkárosított” társulatok vezetői kötelesek voltak gátóereiket „átvilágítani”, azaz ellenőrizni, nem ellenségei-e a proletárdiktatúrának, azaz politikailag teljesen megbízható személyek-e, vagy sem. Erről a későbbiekben jelentést is kellett tenniük. Arról, hogy sikerült-e visszakapniuk a fegyvereket, levéltári forrást nem találtam.¹⁹

¹⁵ KTÁL.Fond 709. Op. 1. od.zb.46, f. 1.

¹⁶ KTÁL.Fond 709. Op. 1. od.zb.44, f. 3.

¹⁷ KTÁL.Fond 709. Op. 1. od.zb.44, f. 9.

¹⁸ KTÁL.Fond 709. Op. 1. od.zb.44, f. 10.

¹⁹ KTÁL.Fond 709. Op. 1. od.zb.47, f. 5.

A környező településeken is volt példa ellenállásra, sok esetben hasonlóképp racionális módon. Így például a csarodai munkástanács a megtartott tanácsgyűlésén 1919 áprilisában határozott arról, hogy az erdőőröktől és az éjjeli őröktől tilos elvenni a fegyvert. Mindezt tette úgy, hogy erre már volt precedens, ugyanis Csarodán hasonló poszton lévő személyektől is elvették a fegyvert.²⁰ Tarpán a földműves tanács kérelmet írt a népbiztosnak, amelyben azt kéri, szolgáltatassá vissza az erdőőröknek, illetve hasonló más foglalkozásúaknak a fegyvereket, mert azok e nélkül nem tudják megfelelően ellátni munkájukat. Emellett kérvénye végén biztosítja a népbiztosat arról, hogy ezek az emberek egytől egyig „megbízhatóak”, azaz lojálisak a hatalomhoz.²¹

Miután szó esett a fegyverek, az állatok és a szesz rekvirálásáról, érdemes foglalkozni a magántulajdon egyéb elkobzásával is.

Reisman Péter beregszászi hordógyáros – a megyei autógyerek politikai megbízottja közbejárásával – a direktóriumnál panaszt tett, ugyanis 1919. április 14-én motorkerékpárját elkobozták tőle. Reggel Dancziger Ernő nevű fiatalember egy katona kíséretében megjelent a lakásán, majd egyszerűen elvitte a háromkerékű motorkerékpárját, amelyet érdekes módon a városi politikai megbízott pecsétjével és „Dancziger” aláírással nyugtázott. Kiderült: Dancziger jogosulatlanul járt el, ugyanis nem utasította senki erre a lépésére, se a megyei autógyerek politika megbízottja, sem a rekviráló bizottság. A történet kedvezően ért véget: Reisman vezetője hirdetményben hívta fel a figyelmet arra, hogy lehetőség van a rekvirálás bejelentésére, és ez érthető még az 1918. október 28-ai eseményekre is. Ezek a bejelentések később még tárgyalási alapul fognak szolgálni, és a kártérítéseket a magyar, illetve az osztrák állam fogja véghezvinni.²² Ennek hatására 1921. október 27-ei jegyzőkönyv szerint megkezdődik a tanácsköztársasági időszak által okozott károk megállapítása.²³

A beregszászi Hangya fogyasztási és értékesítő szövetkezet igazgatósága szerint Beregszászban a Tanácsköztársaság idején a szociális népbiztos utasítására a Hangya szövetkezetet arra kényszerítették, hogy árukészletét a vörös katonák hozzátartozói számára a beszerzési áron alul adják el (8844 korona 60 fillér helyett 1992 korona 75 fillérért). Reisman visszakapta járművét, és Danczigert jogosulatlan eljárásért felelőségre vonták.²⁴

Voltak ennél sokkal érdekesebb eljárások is. 1919. március 29-én egy bizonyos Szűcs János jelentéséből megtudhatjuk, hogy Leinfeld Samu nevű illetőnél – akinek üveges kereskedése volt – elkoboztak négy csomag cigarettahüvelyt, egy csomag cipőfűzőt és egy csomag harisnyát. Leinfeld arra hivatkozott, az nem az övé, hanem Schönfeld Mór beregkomi lakos tulajdona, ő ezeket itt csak megőrzi. Azonban találtak nála egy iratot, amely bizonyítja: ezek a dolgok a fenti üvegkereskedő címére érkeztek. Úgy tűnik, ez már elég „indok” volt arra, hogy elkobzásra alkalmasnak minősítsék.

1921-ben Podkarpatská Rus politikai ügyosztályának vezetője hirdetményben hívta fel a figyelmet arra, hogy lehetőség nyílik a rekvirálás bejelentésére, és ez érvényes még az 1918. október 28-ai eseményekre is. Ezek a bejelentések később még tárgyalási alapul

²⁰ KTÁL.Fond 709. Op. 1. od.zb.47, f. 1.

²¹ KTÁL.Fond 709. Op. 1. od.zb.47, f. 6.

²² KTÁL.Fond 108. Op. 1. od.zb.57, f. 6.

²³ KTÁL.Fond 108. Op. 1. od.zb.57, f. 3.

²⁴ KTÁL.Fond 709. Op. 1. od.zb.23, f. 1.

fognak szolgálni, és a kártérítéseket a magyar, illetve az osztrák állam fogja véghezvinni.²⁵ Ennek hatására 1921. október 27-ei jegyzőkönyv szerint megkezdődik a tanácsköztársasági időszak által okozott károk megállapítása.²⁶

A beregszászi Hangya fogyasztási és értékesítő szövetkezet igazgatósága szerint Beregszászban a Tanácsköztársaság idején a szociális népbiztos utasítására a Hangya szövetkezetet arra kényszerítették, hogy árukészletét a vörös katonák hozzátartozói számára a beszerzési áron alul adják el (8844 korona 60 fillér helyett 1992 korona 75 fillérért). Ugyanez történt akkor is, amikor a Hangya szövetkezetet arra kényszerítették, hogy a kommunisták családtagjainak hasonló módon adják el áruikat. Csaknem 10962 korona kárt okoztak ezzel.²⁷

Akadott olyan, akit a hatalom a lovas fogatával együtt Márokpapiba rendelt, kétnapi munka után pedig nem fizették ki, sőt elvették tőle a 600 korona értékű vadászfegyverét is. A Bereg megyei Központi Takarékpénztárt is kár érte, 600 792 korona 97 fillér értékben. Bartman Ferenc kereskedőtől 32 darab 7 630 liter űrtartalmú üres hordót vittek el.²⁸ A beregszászi Autóüzem Rt.-től a kommunisták egy hatüléses csukott H. P. Puch autót, egy 38 lóerős hatüléses Benz típusú kocsit, egy Opel teherautót rekviráltak, továbbá elvittek több köpenyt és tömlőt, különböző alkatrészeket, berendezési tárgyakat, pompát, forrasztó lámpákat, vulkanizáló gépet, nyers gumit, benzint, olajkannákat, szerelő vasakat, felniket, kulcsokat, szelepeket, csavarokat stb. Schönberger Izidor beregszászi lakostól, kereskedőtől pedig cipő- és bőrárukat rekviráltak, de Schönberger ezt nem tudta bizonyítani, ezért az ő kérelmét elutasították.

Ínségek

A Tanácsköztársaság időszaka is jellemző a hiány több élelmiszercikkből, általános volt a nyomor, országshozza jelen volt a munkanélküliség és az elégedetlenség, s ez alól nem képezett kivételt Beregszász és Bereg vármegye sem. Két fontos tényezőt kell itt megemlíteni, a lakásínséget és a húsínséget.

1919. április 6-án megkezdődött a lakások államosítása. A lakóházaknak a Magyar Tanácsköztársaság tulajdonba vételéről szóló rendelet alapján a szociális termelés népbiztosa az intézkedés hatályát Beregszászra is kiterjesztette.²⁹ Az államosítás ekkor nem számított újdonságnak, hiszen Bereg vármegyében államosították az összes nagy- és középipari vállalatot, bankokat, takarékpénztárakat, malmokat, mező- és erdőgazdasági ipari üzemeket stb. Ezeket a termelési népbiztosság által kinevezett termelési megbízott felügyelete alá helyezték.³⁰ Államosították Schönborn gróf sörgyárát, a vármegye bútór-, szesz- és téglagyárait. A kormányzótanács 1919. április 3-án kiadott dekrétuma értelmében pedig a 100 holdnál nagyobb földbirtokot is.³¹

²⁵ KTÁL.Fond 108. Op. 1. od.zb.57, f. 6.

²⁶ KTÁL.Fond 108. Op. 1. od.zb.57, f. 3.

²⁷ KTÁL.Fond 108. Op. 1. od.zb.57, f. 3.

²⁸ KTÁL.Fond 108. Op. 1. od.zb.57, f. 4.

²⁹ Esztergom és Vidéke, 1919. 4. sz. 2.

³⁰ KTÁL.Fond 709. Op. 1. od.zb.58, f. 1.

³¹ NÉMETH PÉTERNÉ, 1982, 420.

Beregszászban számtalan olyan lakás volt, amelyeket kisebb-nagyobb javítással rendbe lehetett hozni, de ehhez idő és pénz kellett. A direktórium célja az volt – mivel rövid időn belül nagyobb építkezésre nem lehetett számítani –, hogy először a viszonylag kevésbé leromlott házakat, lakásokat teszik rendbe. A költségeket majd a későbbi lakók béréből vonták volna le. Úgy képzelték el, hogy a szakszervezetek által kijelölt építőmestereket vonják be, akik a lakásügyi népbiztos elképzelései és jóváhagyott terve alapján kezdnek dolgozni.³² A munkák szervezésével és az új építkezések lehetőségeinek előkészítésével Engel Zoltán építésszt bízták meg.³³ Először a szükséges anyagok beszerzéséről kellett gondoskodni, amit a városi pénztárból finanszíroztak volna. Az összeget később a lakó fizette volna vissza, lényegében köztartozás módjára.³⁴

A lakásínség enyhítésére Beregszászban több rendeletet is hoztak. Ezek egyike szerint amennyiben a háztulajdonos a lakás vagy lakrész lakhatóvá tétele érdekében nem hajtja végre a javításokat, az adott lakásban már élő személy, vagy oda kijelölt lakó lett volna jogosult arra. A háztulajdonos akarata ellenére is el lehetett volna végezni a munkákat, és az igazolt javítási költségeket a bérösszegeből a háztulajdonosnak le kellett volna vonni.

A lakások vagy lakrészek rekvirálása csak a lakáshivatal vezetője – és a mellé kirendelt emberek – közreműködésével történhetett. Fontos és érdekes tényező: a falun élők városba költözését a lakáshivatal igyekezett megakadályozni, „csökkentendő” az amúgy is nagy lakásínséget. Beregszászba faluról beköltözni csak különösen indokolt esetben lehetett.³⁵

A lakások felújítása nagyon lassan haladt, állandó volt az anyaghiány. Példának okáért Feketeadó község néhány lakosa kérelmezte tetőfedő cserép kiutalását, azonban ezt a direktórium megtagadta, mivel a tervbe vett beregszászi munkásházak fedésére sincs elegendő.³⁶

A másik nagy problémát a húsínség okozta. Beregszász közéletmezési népbiztosa a földművelésügyi népbiztos rendeletére hivatkozva utasítást adott arra, hogy a vármegye területén lévő gazdaságokban a szarvasmarhákat, a juhokat és a bárányokat, ha kell, erőszakkal is rekvirálják. Miután begyűjtötték és vagonba tették az állatokat, útnak indították a szállítmányt Budapestre.³⁷ Ez rövid időn belül húsínséget okozott. Ennek hatására Beregszászban a húsiparosok összegyűltek és azt javasolták, hogy a népbiztos tiltsa meg az élő, illetve már levágott állatok kivitelét a megye területéről.³⁸ A direktórium ezt jelentette a belügyi népbiztosnak, Landler Jenőnek, aki a kereskedelmi népbiztosi posztot is betöltötte. Landler április 12-én válaszolt. Lényegében megparancsolta, hogy senki ne merészelje akadályozni, esetleg szabotálni a Budapestre történő állatszállításokat. Ugyanakkor felhívta a direktórium figyelmét is arra, hogy aki a parancsot megszegi, azt azonnal a Forradalmi Törvényszék elé állítják.

Ez a helyzet azonban nem sokáig állt fenn. 1919. április 26-án Beregszász, 27-én pedig Munkács került a román csapatok kezére. 1919. május elejére egész Bereg vármegyét elfoglalták a megszálló csapatok és megdöntötték a tanács hatalmat.

³² KTÁL.Fond 709. Op. 1. od.zb.55, f. 2.

³³ KTÁL.Fond 709. Op. 1. od.zb.56, f. 11.

³⁴ KTÁL.Fond 709. Op. 1. od.zb.55, f. 2.

³⁵ KTÁL.Fond 709. Op. 1. od.zb.55, f. 1.

³⁶ KTÁL.Fond 709. Op. 1. od.zb.56, f. 7.

³⁷ KTÁL.Fond 709. Op. 1. od.zb.81, f. 7.

³⁸ KTÁL.Fond 709. Op. 1. od.zb.81, f. 9.